

дисциплін усе більше освоюють функції консультанта, порадника, вихователя. Це потребує від них спеціальної психолого-педагогічної підготовки, тому що у професійній діяльності вчителя реалізуються не тільки спеціальні, предметні знання, а й сучасні знання в галузі педагогіки та психології, технології навчання й виховання. На цій базі формується готовність до сприйняття, оцінки та реалізації педагогічних інновацій.

Проте, всі ці чинники спрацюють лише в тому випадку, якщо у студентів буде сформоване чітке позитивне ставлення до навчання в цілому і до кожної дисципліни зокрема, коли вони усвідомлять важливість справи, якою займаються. Тільки тісне співробітництво викладача та студента стане запорукою успішного розвитку їх розумової активності та пізнавальної діяльності. Студенти становляться соратниками та помічниками викладача. А розвинуті навички допоможуть їм стати справжніми фахівцями своєї справи.

Література

1. В.А. Ситаров - Дидактика: Учеб. Посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів / За ред. В.А. Слостенина. - М.: Видавничий центр «Академія», 2002. - 368 с.
2. П.І. Підкасистий, М.Л. Портнов - Мистецтво викладання. Друге видання. Перша книга вчителя. - М.: Педагогічне товариство Росії, 1999. - 212 с.
3. Л.В. Куриленко - Активізація пізнавальної діяльності школярів в умовах інноваційних освітніх процесів: Навчальний посібник. Самара: Вид-во «Самарський університет», 1998. 95 с.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ТЕМИ «РОДИНА РОЗОВІ» В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ БІОЛОГІЇ

*В.І. Іщенко, М.Д. Сіяк
Полтава, Україна*

Головна мета природничої освіти – формування цілісної, соціально активної особистості, котра сприймає життя як найвищу цінність, може усвідомлено оцінити й розв'язати проблеми, які зараз постають перед конкретною людиною і суспільством у цілому. Вивчення біології в школі повинно стати провідником гуманістичних ідей та природничо-наукового мислення учнів. Це визначається насамперед тим, що біологічна наука є основою природничо-наукового пізнання, розуміння законів живої природи.

Природничу освіту покликана забезпечити підростаюче покоління науковими знаннями про взаємозв'язок природи і суспільства, допомогти зрозуміти багатогранне значення природи для суспільства в цілому і кожної людини зокрема, сформувані прагнення і вміння брати активну участь в охороні й поліпшенні стану навколишнього середовища [1].

Для реалізації таких завдань виникає необхідність суттєвого вдосконалення змісту навчального процесу, створення відповідних психолого-педагогічних умов для активної пізнавальної діяльності школярів, відбору оптимальних форм, методів і прийомів навчання біології.

Нами розроблено дидактичний комплекс на тему «Родина Розові», структура якого передбачає фронтальне опитування, біологічний диктант і творчі завдання

Дидактичний комплекс забезпечує природничо-наукову мисленеву діяльність учнів, глибоке розуміння і засвоєння ними основ шкільного курсу природничої дисципліни [2].

Розглянемо зміст складових дидактичного комплексу.

I. Фронтальне опитування

1. Які характерні особливості будови стебла та листків розових?
2. Яку будову має квітка розових? Які типи суцвіть можуть мати рослини родини?
3. Які дикорослі рослини належать до розових?
4. Чи знаєте ви представників родини, які виступають як лікарські рослини?

II. Біологічний диктант

1. Родина Розові налічує близько _____ видів.
2. Формула квітки рослин родини Розові має вигляд: _____.
3. Життєві форми представників родини Розові такі _____.
4. За типом квіток, характером квітколожа і плодів родину поділяють на _____ підродин.
5. Таволгові, Яблуневі, Сливові – це _____.
6. Підродина Розанні включає такі роди: _____.
7. Підродина Сливові включає такі роди: _____.
8. Підродина Яблуневі включає такі роди: _____.
9. Типовими представниками роду Суниця є _____.
10. Типовими представниками роду Малина є _____.
11. Типовими представниками роду Глід є _____.
12. Типовими представниками роду Горобина є _____.

Правильні відповіді:

1. 3 тис.
2. $Ч_3П_5Т_7M_\infty$
3. Дерева, кущі й трави.
4. 7.
5. Підродини родини Розові.
6. Малина, Суниця, Шипшина, Перстач, Приворотень, Парило, Гадючник.
7. Слива, Вишня, Черешня, Черемха, Абрикос, Персик, Мигдаль.
8. Яблуня, Груша, Айва, Глід, Горобина, Кизильник.
9. Суниця лісова, суниця мускусна, суниця віргінська, полуниця.
10. Ожина песійська, малина лісова, малина духмяна, ожина сиза, морошка, костяниця, малина арктична.
11. Глід дикий, глід криваво-червоний.
12. Горобина звичайна, горобина бузинолиста.

III. Вставити пропущені слова.

Родина Розові нараховує близько (1) видів, які представлені (2) життєвими формами. Вони різноманітні за будовою листків, (3), суцвіт'я та (4). Листки у них (5) (яблуня, груша та ін.) або (6) (шипшина, малина та ін.). Листкорозміщення (7). Квітка (8), (9). Квітки можуть бути (10) або зібрані в (11). Представники родини запилюються переважно (12).

Правильні відповіді:

1 – 3 тисяч; 2 – усіма; 3 – квіток; 4 – плодів; 5 – прості; 6 – складні; 7 – почергове; 8 – актиноморфна; 9 – циклічна; 10 – поодинокі; 11 – суцвіття; 12 – комахами.

IV. Творчі завдання:

1. Великий Карл Лінней важко занедужав на подагру й від неминучої смерті був урятований рослиною, що належить до родини Розові. Він їв її плоди протягом усього періоду плодоношення й у такій кількості, в якій міг з'їсти їх. Про яку рослину йде мова? (Суниця лісова)
2. Скільки кілограмів пелюсток троянди дамаської потрібно зібрати для одержання 100г трояндової олії? Відповідь обґрунтуйте. (300 000 г або 300 кг, так як для одержання 1кг олії необхідно 3т пелюсток)

Таким чином, для ефективного викладання теми «Родина Розові» в шкільному курсі біології є необхідним використання сучасних форм та методів організації навчальної діяльності школярів. На нашу думку, доцільним є використання на уроках біології розробленого нами дидактичного комплексу, що сприяє активізації навчальної діяльності учнів.

Література

1. Асламова Я. Проблеми та концептуальні ідеї екологічної освіти і виховання в Україні / Я. Асламова, Р. Веклярський, К. Комарський, С. Пшеничний // Ойкумена – 1994. – №1-2. – С.87-91.
2. Пескун С. П. Формування творчості старшокласників у процесі вивчення курсу «Біологія 10-12». Система «Дидактосервіс» / С. П. Пескун. – П.: АСМІ, 2005. – 170с.

ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЙ УПРАВЛІННЯ У ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ ВЕЛИКОРУДКІВСЬКОЇ ЗОШ

*А.В. Скрипник
Полтава, Україна*

Взаємини директора і вчителя утворюють важливу ланку в соціально-психологічній структурі педагогічного колективу. Особливу роль тут відіграє авторитет, характеризуючи місце людини в системі міжособистісних відносин, його статус. Особливо важливого значення він набуває в діяльності керівника. Повага вчителів до директора найбільше залежить від наявності у нього морально-комунікативних якостей, а в найменшій мірі – від адміністративно-розпорядницьких, професійно-ділових якостей займають позицію між ними [3, с. 66, 1 с. 25].

Особистість керівника у структурах управління розглядають українські психологи Бандурка А.М., Бочарова С.П., Землянська О.В. Велика увага ролі керівника в системі управління приділяють Шипунов В.Г., Кішкель Е.Н. Ефективність і конкурентоспроможність сучасних організацій і роль психологічного фактору в управлінні ними описує у своїх працях Розанова В. А. [2, с. 25-36]. Розглядаючи рішення задач управління в найрізноманітніших організаційно-управлінських структурах. Аналізуючи чинники соціально-психологічного клімату в колективі, ми досліджували вплив домінуючих стратегій педагогічної взаємодії в сучасній школі, Дослідження проводилось з жовтня 2013 року по лютий 2014 року у Великорудківській загальноосвітній школі I-III ступенів Диканського району Полтавської області, за методикою К. Томаса в адаптації Н. В. Гришиної («Діагностика схильності особистості до конфліктної поведінки»). Проведено дослідження на вибірці кількістю 15 учителів (разом з адміністрацією школи). Саме дослідження мало характер тестування, яке дало уявлення про те, наскільки виражена в педагогів та чи інша форма поведінки в конфліктних ситуаціях. Аналіз отриманих даних показав, що головною стратегією, якою керується адміністрація школи: директор та заступника директора по НВР.– стратегія співробітництва, саме вона забезпечує результат у взаємодії «виграти-